MODERNE BEELDENDE KUNST

JAVA EN BALI

Centra moderne kunst

- Java: Jakarta, Bandung, Yogyakarta, Surabaya
- Bali: Ubud, Campuan, Peliatan, Kadewatan

kunstacademies

- Java: Bandung, Yogyakarta, Jakarta
- Bali: Denpasar

Accent op schilderkunst

Twee verschillende stromingen in moderne beeldende kunst

- Java: vernieuwend, reactie op koloniale verleden; anti Hollandse schilders en hun kunst
- Bali: voortzetting van traditionele schilder-, teken- en beeldhouwkunst in nieuw jasje; invloed van Europese schilders; gebruik maken van hun netwerken

Wanneer begon moderne kunst?

- Java: dertiger jaren twintigste eeuw
- Bali: vanaf 1930

Wat was er daarvoor?

Java en Bali eigen ontwikkeling

Java

- Vanaf 8e AD, verwijzingen naar beelden van hout en steen in inscripties
- Borobudur, 9e eeuw: afbeeldingen van 2 portretten met man en vrouw erop
- Tussen 11e en 16e eeuw AD: verwijzingen naar portretten, pata, met afbeeldingen van mensen en goden.
- 1551, Albuquerque verovert Malakka. Gezanten van de ‘koning van Java’bieden hem lange schildering op doek aan, waarop koning al zijn ‘veldslagen, karren, paarden en olifanten’ had afgebeeld
- Rond 1600: Kidung Sunda: portret van huwbare prinses uit Sunda gestuurd naar vorst van Oost Java.

Hoe zagen de afbeeldingen eruit?

- Naturalistisch
- Wayangpoppen stijl

Reliëf naturalistische stijl, Bor IB22 aanbieden schildering jongen

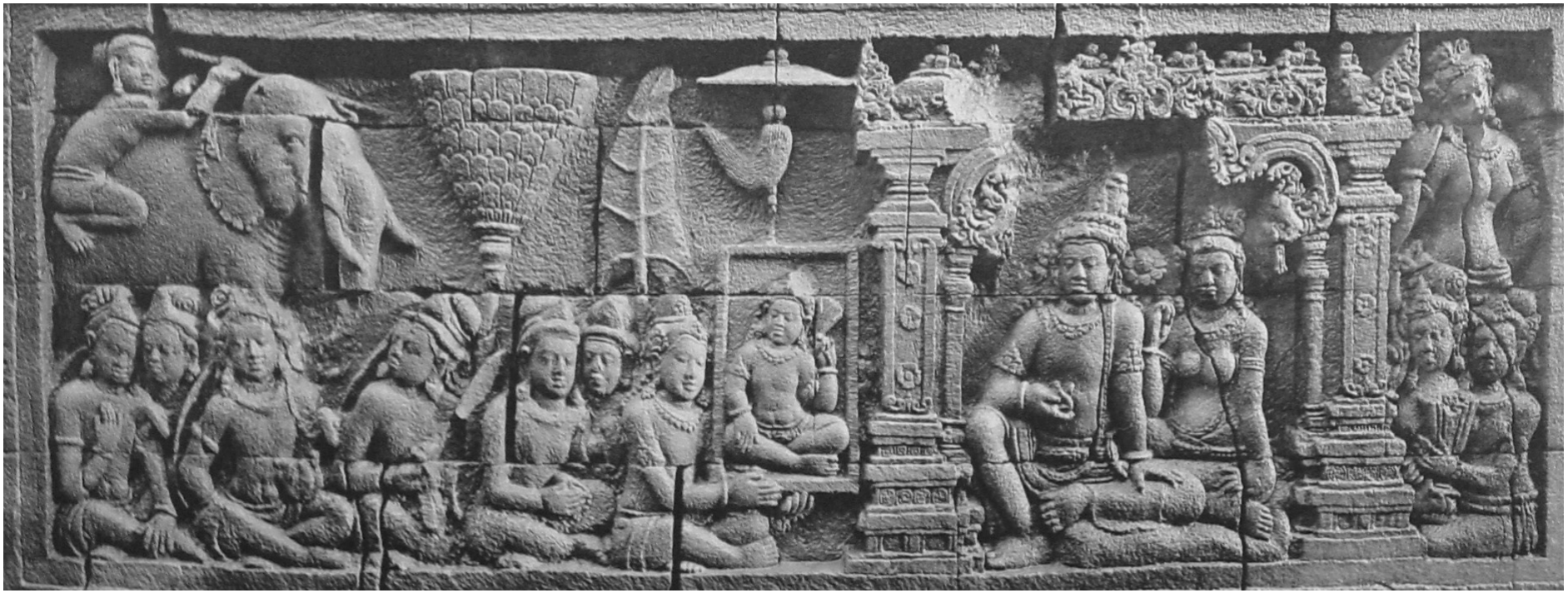

Bor. Ib23, schildering meisje

Bor. Ib70, opgerolde schildering Buddha

Wayang en wayangstijl

- Wayang, toen ringgit genoemd, bekend uit inscripties; oudste 840 AD, Kuti; frequenter vanaf koning Sindok, begin 10e eeuw.
- Materiaal: pas in tekst uit Oost Java, 11e eeuw, Arjunawiwaha, staat dat ze van leer zijn.
- Afbeeldingen figuren in wayangstijl op Oost Javaanse reliefs uit 13e en 14e eeuw
- Wayang bèbèr: lange beschilderde rollen van leer of soort papier (dluwang) met wayangverhalen ; vroeg Islamitische periode, rond 1600 oudste rol; figuren in vernieuwde wayangstijl

Panataran, hoofdtempel, 1347 AD, Rawana & 2 dienaren;
cf. Bali: Sangut, Dèlem

Wayang bèbèr

- Bèbèr = uitgespreid
- Beeldverhaal op rol met stokjes aan uiteinden
- Rol wordt afgewikkeld terwijl dalang verhaalt
- Materiaal: daluwang boombastpapier, gebruikt voor kleding van kluizenaars
- Bast van de glugu, soort struik, familie van netels

Na 1600

- Rollen met Panji verhalen in: Gedompol, Gelaran, Zuid-Midden Java (bij Pacitan)
- Gespeeld bij ceremonies
- Enkele rollen in vorige eeuw in Europese musea
- O.a. Volkenkunde in Leiden

Wayang beber, Gedompol, A1

Wayang beber, Gedompol, A2

Gedompol, audientie bij Demang Kuning

Wayang beber, kopie door Raden Supomo

Wayang beber, achter glad schildering, Panji verhaal Panji en Sekar Taji

Eerste Javaanse schilder met westerse opleiding

Raden Saleh Sjarief Bustaman (1810 of 1816 – 1880)

- Geboren in Terboyo,bij Semarang
- Ontdekt door A.A.J. Payen
- 1829 beurs om in Nederland te studeren
- Lessen bij Cornelius Kruseman (portretten) en Andreas Schelfhout (landschappen)
- Specialisatie: landshappen, Orientalistische taferelen, portretten
- Hofschilder: Dresden, Coburg, Engeland
- 1879 terug naar Java; conservator schilderijen GG's in Batavia
- Beroemd huis in Cikini; begint dierentuin
- Sinds 1960 'pionier van moderne Javaanse schilderkunst'

Huis Raden Saleh in Cikini

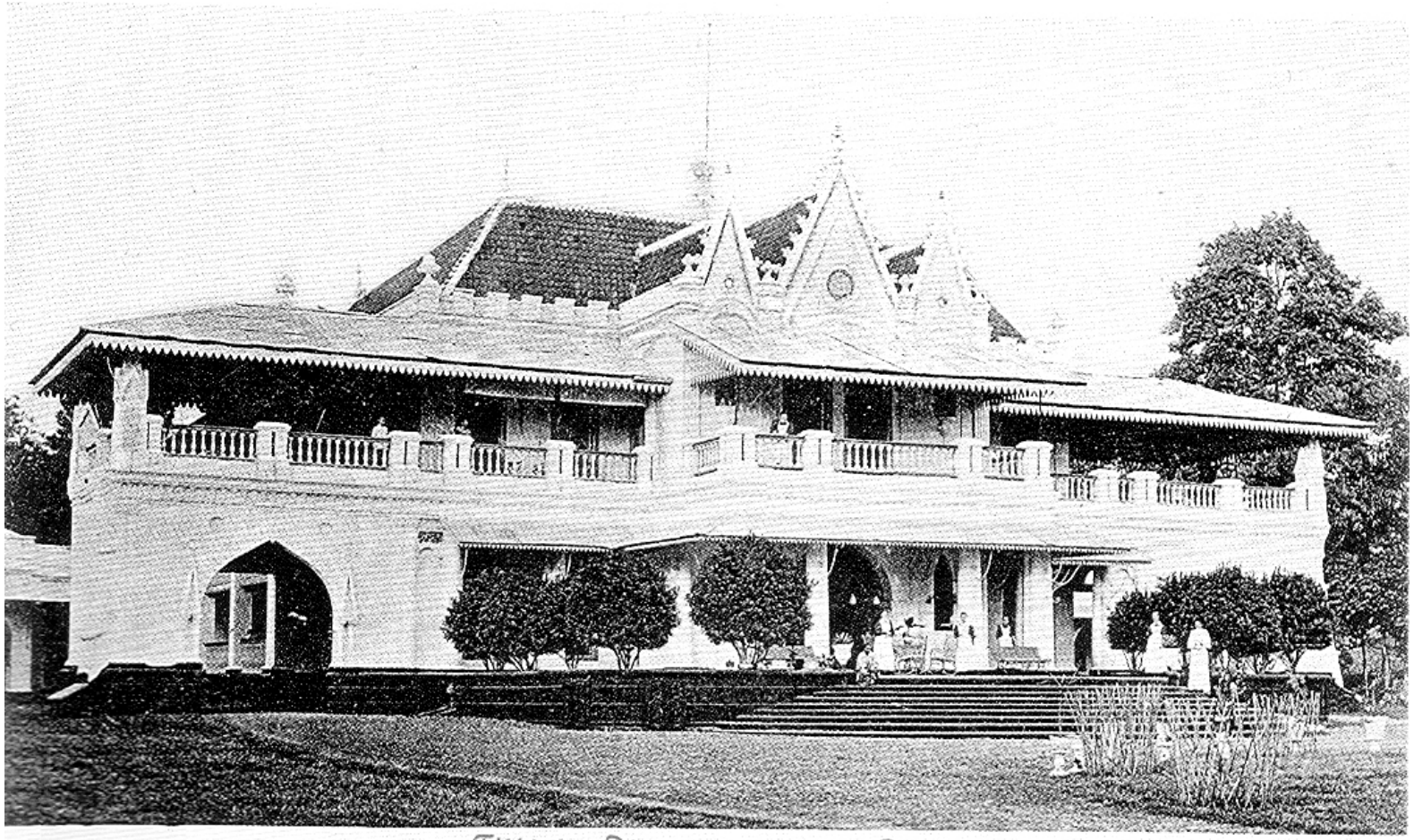

Tjikinie Diaconessenhuis, Batavia.

Seascape, 1839

Leeuwenjacht, 1840

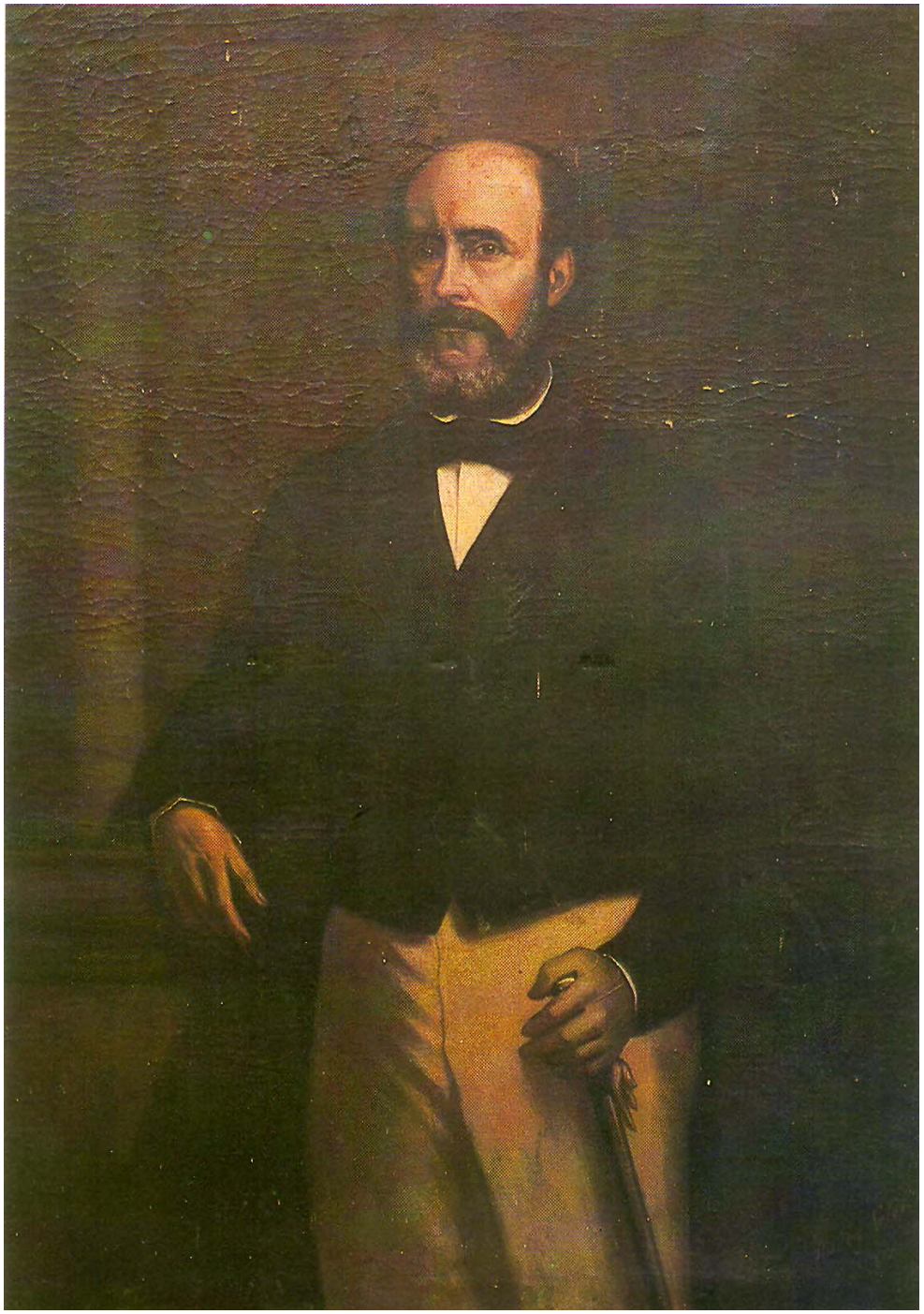

Uitbarsting Merapi, dag, 1865

Uitbarsting Merapi, nacht, 1865

Abdullah dynastie

- Abdullah Suriosubroto, 1878-1941
- Studeerde aan kunstacademie in Den Haag, landschappen in romantisch-naturalistische stijl
- Later “Mooi Indië” stijl genoemd
- Vestigde zich in Bandung; gaf er schildersles aan door hem opgerichte schildersschool vanaf 1930
- Zijn kinderen gingen ook schilderen: Basuki, Sudjono; Basuki werd het bekendst

Abdullah Sr., sawahs

Mooi Indië

Leo(nardus) Joseph Eland (1884-1952

Eland, 1915

Eland, Sumatra

Eland, Singkarak, Sumatra

Carel Lodewijk Dake (1886-1948)

Dake, Batavia bij nacht

Ernest Dezentjé (1885-1972)

Dezentjé, Flamboyant

Dezentjé, tuin met poort en bomen

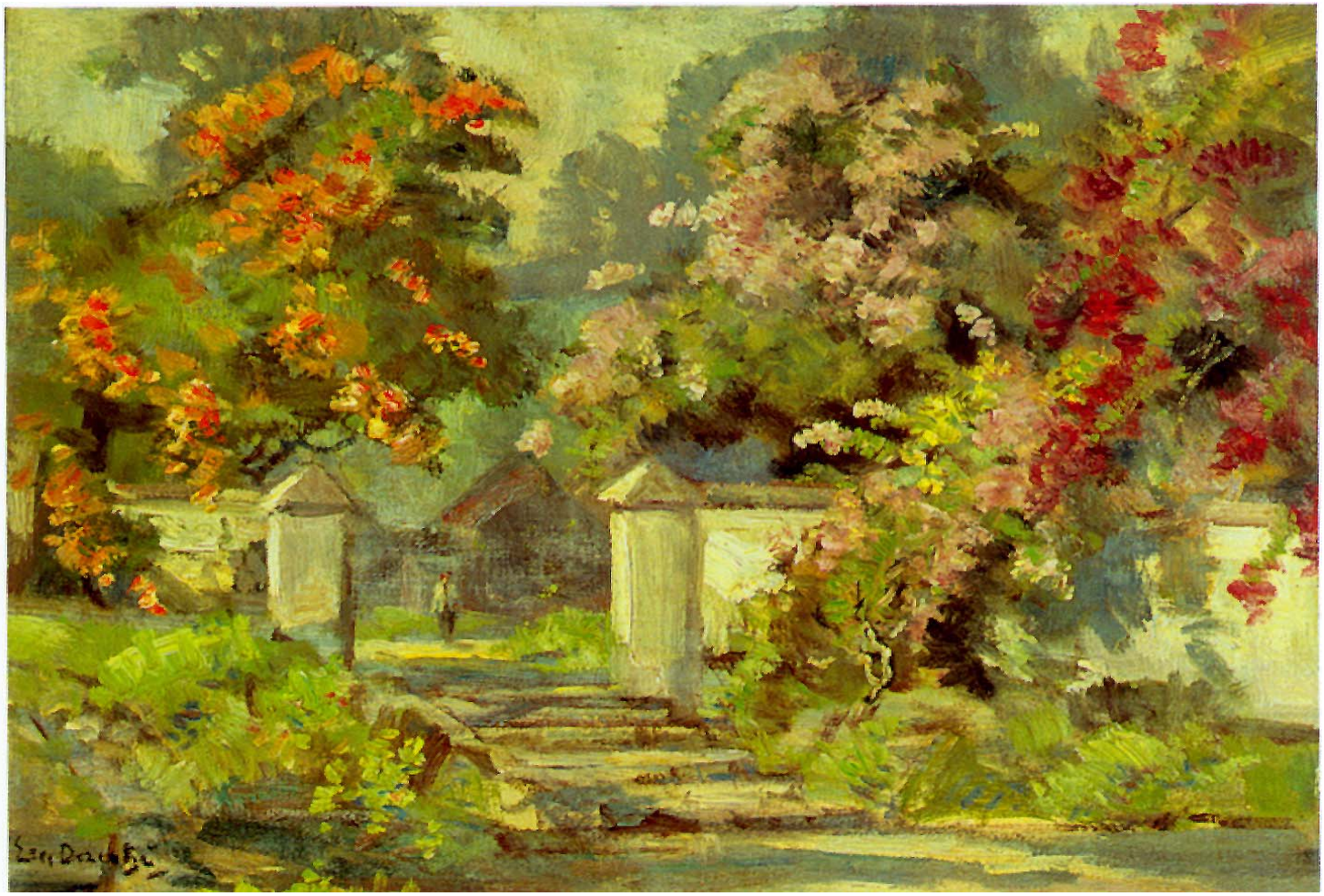

Ger Adolfs, Arjuna berg

Henri van der Does (1811-1858) flamboyant

Sudjojono (1913-1986)

- Javaan, maar ouders emigreerden naar Deli, Sumatra
- 1928 naar school in Batavia, Petojo
- Beurs voor Sekolah Guru in Lembang, kostschool no. 101 (later gebruikt bij signeren)
- Van school gestuurd, omdat hij beddelakens verknipte tot schildersdoek
- Lessen in schilderen bij Pirngadie; bewondert Van Gogh
- Naar Taman Siswa school voor opleiding (Ki Hadjar Dewantoro) in Yogyakarta
- 1935 in Sanatorium, doet mee met tentoonstelling Bataviasche Kunstkring, Meisje met Poes. Afgewezen, want geen lid
- Richt eigen kunstkring op in 1937, met Agud Djaja, Persagi
- Bevriend met Jan Frank en P. Ouborg, exposeert bij Kolff

Sudjojono, vernieuwer en revolitionair

- Volk bewust maken dmv schilderijen
- Anti Mooi Indië schilders; voor expressionisme
- Naturalistisch schilderen om betrokkenheid als schilder met leven van het volk uit te drukken
- Japanse tijd: lid van Pusat Tenaga Rakyat (Putera), leiding over kunstafdeling; ruzie met Sukarno die van Mooi Indie hield
- 1946: Seni Lukis, Kesenian dan Seniman, schilderen ideaal medium om volk op te voeden
- 1948: oprichter linkse schildersvereniging Seniman Indonesia Muda (SIM), actief bij PKI en Lekra

Sudjojono

- 1950: hoofd Lekra voor Yogyakarta afdeling; kunst in dienst van sociale verlichting en nationalisme; verwerping westerse invloeden
- 1952: huwelijk met 2e vrouw, Roos Pandanwangi (zangeres). Werd protestant voor haar; ging weg uit Lekra, scheiden werd niet getolereerd
- Ging veel portretten schilderen om aan de kost te komen
- 1965: coup, werd niet opgepakt, maar moest zich wel gedeisd houden
- 1976: rehabilitatie; regeringsopdracht om historisch stuk voor gerestaureerde Stadhuis Kota in Jakarta te maken; studie in Holland.
- Schildert Confrontatie J.P. Coen met Sultan Agung
- 1985: overzichtstentoonstelling van zijn werk. Erkend als een van de ‘Drie Vaders van de Indonesische Schilderkunst: (Affandi, Basuki Abdullah en Sudjojono).
- Overlijdt kort erna

Sudjojono, Batavia, 1937

Sudjojono, Batavia, 1937

portretten

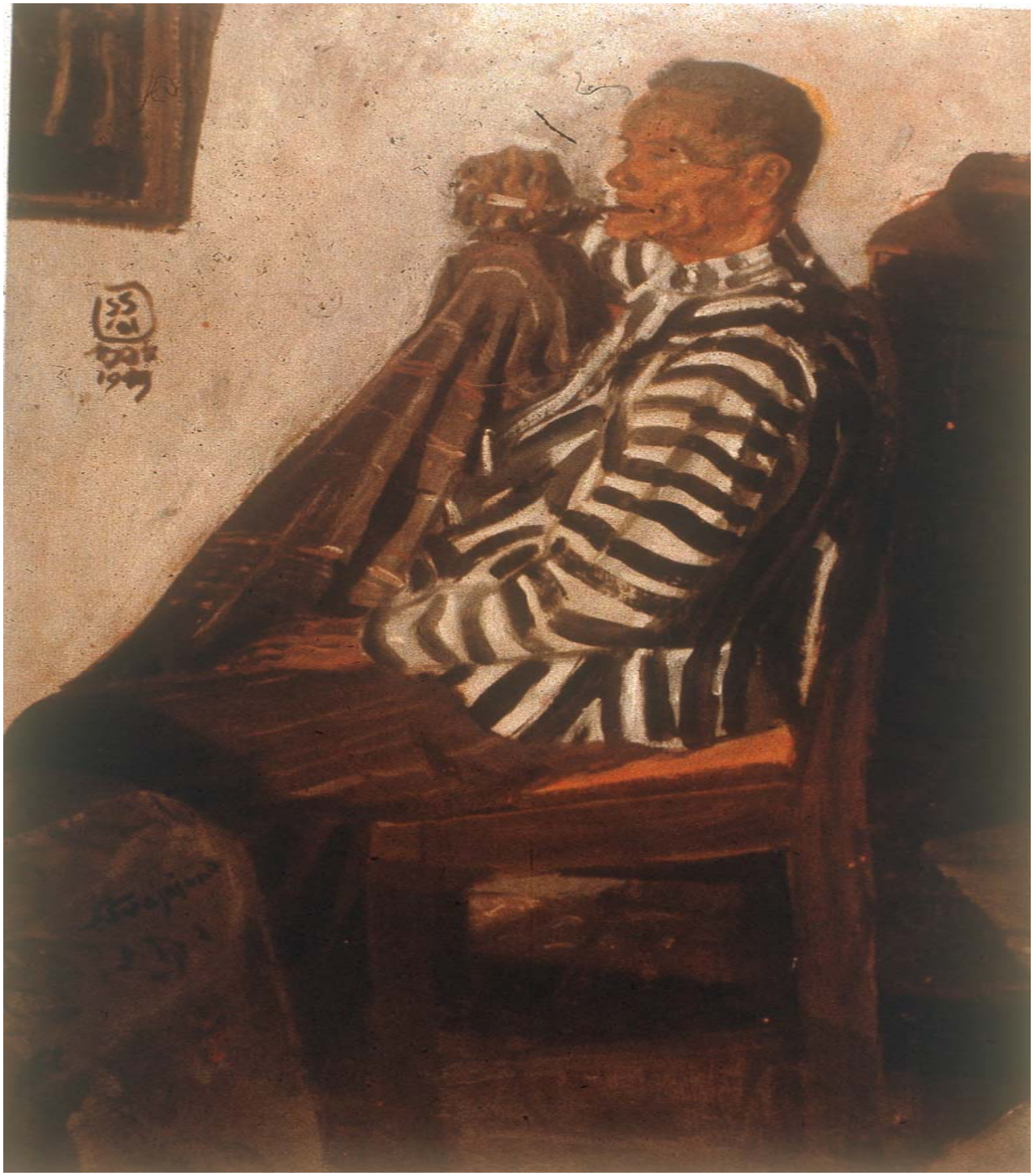

Pak Karso,
1959

Roos Pandanwangi,
1959

Sudjojono,
Roos, 1970

Angkatan ‘66

Minang bruid,
1966

Loving flower,
1979, Bali

Balinese vrouw, 1979

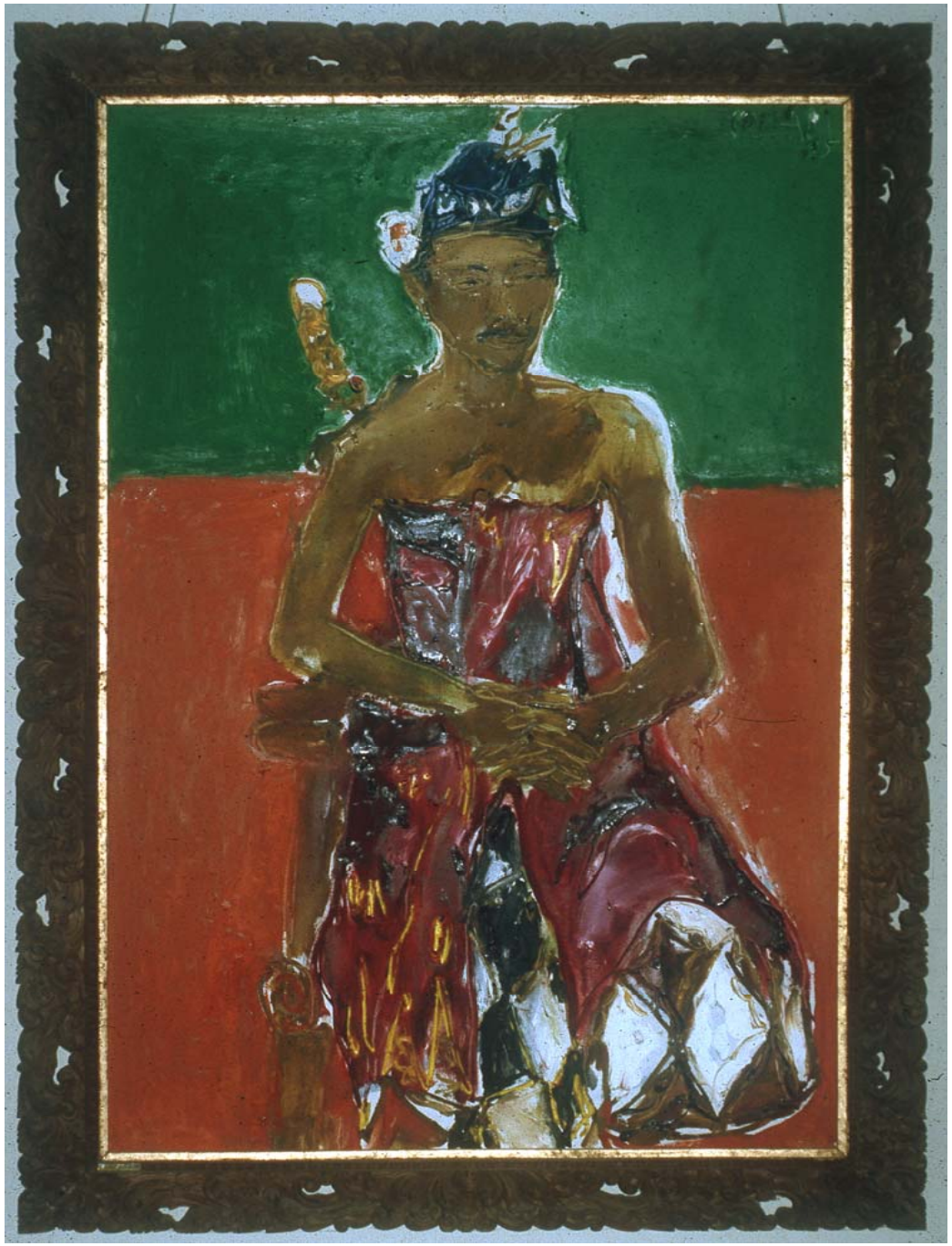

Neka,Bali,
1979

landschappen

Toekomst, 1961

Landschap, 1961

Landschap, Jatiluhur, 1967

Tayer blad, 1973